

PSALM 139

1 ¶ Voor de koorleider. Van David, een psalm.
HEER, u kent mij, u doorgrondt mij,

2 u weet het als ik zit of sta,
u doorziet van verre mijn gedachten,

3 ga ik op weg of rust ik uit, u merkt het op,
met al mijn wegen bent u vertrouwd.

4 Geen woord ligt op mijn tong,
of u, HEER, kent het ten volle.

5 U omsluit mij, van achter en van voren,
u legt uw hand op mij.

6 Wonderlijk zoals u mij kent,
het gaat mijn begrip te boven.

7 ¶ Hoe zou ik aan uw aandacht ontsnappen,
hoe aan uw blikken ontkomen?

8 Klom ik op naar de hemel-u tref ik daar aan,
lag ik neer in het dodenrijk-u bent daar.

9 Al verhief ik mij op de vleugels van de dageraad,
al ging ik wonen voorbij de verste zee,

10 ook daar zou uw hand mij leiden,
zou uw rechterhand mij vasthouden.

11 Al zei ik: 'Laat het duister mij opslokken,
het licht om mij heen veranderen in nacht,
12 ook dan zou het duister voor u niet donker zijn-
de nacht zou oplichten als de dag,
het duister helder zijn als het licht.

13 U was het die mijn nieren vormde,
die mij weefde in de buik van mijn moeder.

14 Ik loof u voor het ontzaglijke wonder van mijn bestaan,
wonderbaarlijk is wat u gemaakt hebt.
Ik weet het, tot in het diepst van mijn ziel.

15 Toen ik in het verborgene gemaakt werd,
kunstig geweven in de schoot van de aarde,
was mijn wezen voor u geen geheim.

16 Uw ogen zagen mijn vormeloos begin,

alles werd in uw boekrol opgetekend,
aan de dagen van mijn bestaan ontbrak er niet één.

17 ¶ Hoe rijk zijn uw gedachten, God,
hoe eindeloos in aantal,

18 ontelbaar veel, meer dan er zandkorrels zijn.
Ontwaak ik, dan nog ben ik bij u.

19 God, breng de zondaars om, -
weg uit mijn ogen, jullie die bloed vergieten-

20 ze spreken kwaadaardig over u,
uw vijanden misbruiken uw naam.

21 Zou ik niet haten wie u haten, HEER,
niet verachten wie tegen u opstaan?

22 Ik haat hen, zo fel als ik haten kan,
ze zijn mijn vijand geworden.

23 Doorgrond mij, God, en ken mijn hart,
peil mij, weet wat mij kwelt,

24 zie of ik geen verkeerde weg ga,
en leid mij over de weg die eeuwig is.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

U heeft het vast wel eens gezien.

Een driehoek met een oog erin.

Je vindt em in huizen, gebouwen en kerken

God ziet alles!

Maar ligt God dan op de loer, is Hij als een geheime politie, die alle gangen van de mens nagaat?

Is God een God van videocamera's, die verdekt opgesteld staan om elke handeling te registreren?

Heeft Hij fijngevoelige afluisterapparatuur om elk woord op te vangen en zou Hij elke gedachte lezen om die in zijn computer op te slaan?

Angstaanjagend zo'n God!

Met zo'n beeld lopen nogal wat mensen rond: ze zijn bang voor God.

En uit hun opvoeding weten ze nog: pas op, Hij weet en ziet alles.

Is dat ook het beeld dat Psalm 139 laat zien?

Het beeld van een God die een bedreiging vormt?

Voor de dichter van deze Psalm is niet de Here God een bedreiging, maar de mensen om hem heen.

Aan het einde van de Psalm bidt de dichter dat de zondaars, dat zijn de bloedvergieters, Gods vijanden, uit zijn zicht mogen blijven.

Sommige uitleggers veronderstellen dat de dichter beschuldigd werd van afgodendienst.

De term 'verkeerde weg' die in de slotverzen valt betekent letterlijk: weg van afgoden.

Wat doet de dichter nu hij zich zo omsloten weet door dreigende mensen?

Hij wendt zich tot God die hem omsluit.

Maar is God niet bedreigend?

Want God weet toch alles, ziet toch alles en je komt Hem toch overal tegen?

"U kent mij, U doorgrondt mij, U doorziet van verre mijn gedachten, U omsluit mij van achteren en van voren; in de hemel, in het dodenrijk kom ik U tegen

'God ziet alles' had een dominee gezegd, maar een jongen schreef op, maar 'Hij verraadt ons niet'.

Dat was raak.

Want God is niet iemand die registreert, maar 'ziet', dat is met aandacht en betrokkenheid kijken.

En God is niet iemand die alleen veel van je weet, maar je door en door kent.

En iemand kennen in de Bijbel is niet: allerlei data kunnen verwerken, maar een intieme relatie aangaan, partij kiezen.

Hetzelfde woord wordt ook gebruikt voor de samenleving tussen man en vrouw. Seksuele gemeenschap wordt in de Bijbel 'kennen' genoemd.

De driehoek met dat alziend oog is een kille registrerende god, maar niet de God van de Bijbel.

Hij is geen examiner die met het rode potlood gaat strepen en het cijfer gaat bepalen.

Ook wanneer wij beseffen mensen met fouten te zijn -en dat zij wij allen-, ook dan is God niet angstaanjagend, Hij rekent niet toe en af, maar je kunt op Hem rekenen.

Het gekend zijn door Hem heeft iets van zoetheid, van overgave.

Het gekend zijn door God is er al bij de aanvang van het leven.

Mijn nieren zijn door God gevormd, ik ben geweven in de buik van mijn moeder, mijn wezen is voor God geen geheim en mijn vormeloos begin is door God al gezien.

Opmerkelijk dat al die lichaamsdelen worden genoemd die in het midden van je lichaam liggen en dan nog verborgen: nieren, buik, wezen (=gebeente), vormeloos begin (=embryo).

Het zijn precies die lichaamsdelen die worden gezien als de zetel van je diepste emoties.

Zo zijn de nieren zetel van intieme gevoelens, verborgen angsten en verlangens zouden daar huizen en ook de dromen komen daar vandaan.

Mijn wezen, mij gebeente, vormt mijn identiteit.

Adam roept uit als hij Eva ziet: been van mij gebeente.

En de buik, de schoot, is in de Bijbel de zetel van alle ontferming.

Dit terwijl wij in onze samenleving nadruk leggen op ons 'hoofd', ons 'denken'.

De meeste moderne ziekten vandaag worden dan ook veroorzaakt doordat wij vergeten dat we ook nog een buik en nieren hebben, gevoelens.

En daar luisteren wij niet naar, we nemen er geen tijd voor.

En zo komen we in de knoop, in de stress en ontstaan er allerlei stoornissen.

De verzen 13-18 gaan over God door wie ik al gekend ben voor mijn geboorte.

Ze zijn een prachtige beschrijving over het begin van het mensenleven.

Het is het beste commentaar bij de echo-filmpjes van tegenwoordig.

Ik ben van begin af aan door God gewenst en er is van begin af aan een God die mij heeft uitgenodigd en uitgedaagd om te leven.

In den beginne was er dus geen toeval.

Ik moet dat ter harte nemen, want het is bekend dat emotionele storingen die later in mijn leven optreden, kunnen teruggaan op die eerste fasen in de moederschoot.

Het gevoel niet echt welkom te zijn in deze wereld, niet echt gewenst, een ongelukje te zijn, kan een geweldige identiteitscrisis veroorzaken.

'Mag ik er wel zijn?' is dan dat diepe onbewuste gevoel en het kan zware depressies veroorzaken.

Hadden ze liever een jongen in plaats van een meisje? Ben ik uit liefde verwekt, of ...

Maar ongewenst zijn is van God uit gezien een leugen.

Waarom?

Wel God blijkt een boekrol te hebben, lees ik en daar zullen alle dingen staan die er gebeuren in het leven: dingen die God wil en niet wil.

Maar God leest erin met liefdevolle ogen zodat ik weet dat geen dag Hem ontgaat.

Ook niet die ene dag waarop dat gebeurde wat Hij niet wilde: Hij neemt die op in zijn plan, buigt die om en garandeert mij toekomst.

Ik mag geloven dat ik wonderbaarlijk gemaakt door Hem als geen ander.

Toch zijn er hier en daar ook moeilijke vragen bij het lezen van Psalm 139.

Hoe zit het precies met kinderen die gehandicapt zijn geboren, lichamelijk en verstandelijk, met Siamese tweelingen, met ernstige erfelijke afwijkingen, doodgeboren kinderen, miskramen.

De vraag is dan of God een weeffout heeft gemaakt.

Ik heb hier geen mooi en pasklaar antwoord op, geen verklaring.

Wat je in elk geval wel kunt zeggen: God kent ze, God staat aan hun kant en blijft ze kennen door ziekte en dood heen.

Gehandicapte kinderen: zij leren ons misschien wel de liefde.

De spastische, doofstomme jongen is de belangrijkste in het huis zei een geestelijk verzorger: hij roept je op de liefde niet te vergeten.

Nogmaals: Gods geborgenheid kent iets van zoetheid. Overgave

Maar nu het derde en laatste deel van de Psalm.

Daar is geen zoetheid meer maar zout als in een wond.

Geen overgave, maar verzet.

Daar vervalt de dichter in een verwensing, een haatuitbarsting.

En dat in de liefdesbrief van God die Bijbel heet? Hoe kan dat?

Een simpel antwoord is dat in de Bijbel mensen in hun hoogtes en dieptes aan het woord zijn.

Dit deel is dan een uitschieter, een slippertje en dat kan je rustig wegknippen.

Maar het bevredigt niet want zo zou je de hele Bijbel naar je hand kunnen zetten.

Goed is het te weten dat uitingen van haat in de bijbel altijd voortkomen uit een innige verbondenheid met God.

En dan vooral in situaties waarin het onrecht welig tiert en mensen zelf niet machtig zijn het tij te keren.

Zo'n emotie is dan een schreeuw om recht in een wereld waarin God lijkt te zwijgen.

Deze verzen vertolken hetzelfde gevoel wat velen overkwam bij het zien van de berg kinderschoenen in Auschwitz: Mijn God, wie verzint zo iets?

Een zendingspredikante in Maleisie, schreef vorige week in de krant: er is weer een kerk in brand gestoken. Niet de eerste en ook niet de laatste. We leren steeds meer de klaagpsalmen bidden ...

En wat me zelf aan het hart gaat: het Syrische christendom, de oudste ter wereld, dreigt te verdwijnen. Verkrachtingen en moorden aan de orde van de dag. In de stad Homs woonden een paar maanden geleden nog 80.000 christen. Nu 500...

Een Syrisch christen zal roepen: God doe er wat aan!!!!

Onder hoogspanning van Gods liefde, vanuit de overgave komt je tot verzet.

En verder is het ook goed te weten: over wie heeft de dichter het?

Hij heeft het over 'zondaars', 'zij die bloed vergieten', 'degenen die God haten'.

Niet over mensen die niet in God geloven, niet over mensen die 'mijn' vijand zijn, maar duidelijk over vijanden van God en alle recht.

Je moet denken aan de Nero's, de Stalins, Hitlers, de dictators, de terroristen, de mensen die koelbloedig anderen weg werken.

In zulke situaties gaat een gelovige het hogerop zoeken en schreeuwt: God, doe er wat aan!!! Dit mag niet bestaan!

Sta ik zo onder hoogspanning van Gods liefde dat ook ik niet kan verdragen alles wat daar tegenin gaat?

Elie Wiesel, overlevende van Auschwitz en winnaar van de Nobelprijs zei al dat de tegenpool van liefde niet haat is maar onverschilligheid.

Alles maar nemen en over je heen laten gaan!!!

In elk geval: ik moet niet toegefelijk zijn als het gaat om onrecht.

Christelijk geloof maakt ook de rug recht als gaat om het kwaad in de wereld.

Een gelovige moet ook kwaadheid kennen, boosheid over onrecht!

Maar dan zo dat je nooit zelf buiten schot blijft en je zelf bereid bent tot zelfreflectie.

"Doorgrond mij, God, ken mijn hart, peil mij, weet wat mij kwelt.

Zie of ik geen verkeerde weg ga en leidt mij op de eeuwige weg", zegt hij

Hij is geen fanatieke fundamentalist en terrorist.

Die kennen gaan zelfreflectie.

Hij is zelfkritisch, want hij zou er zelf naast kunnen zitten...is hij zelf nog wel op de goede weg?

Uiteindelijk zien we wat deze dichter bidt verwerkelijkt in Jezus.

Jezus geheel en al gekend door God.

Hij haatte tot in zijn diepste vezels de zonde dat Hij er voor aan het kruis is gegaan.

En Hij is uit liefde voor ons tot zonde geworden om de zondaar te winnen.

Wij weten ons door Hem in God geborgen in een leven van verzet en overgave.

Zoet en zout tegelijk. Amen

Orde voor zondag 1 juli 2012 9.30 uur

Voorganger: Ds. Leen Jan Lingen

Organist: Peter Jordaan

Zingen: Psalm 95:1,3

Stilte-Bemoediging-Groet

Zingen: Klein Gloria

Verootmoedigingsgebed
Zingen: Gezang 463:1,4
Tien Geboden
Zingen: Gezang 7:1,4
Gebed
kinderen naar voren, lantaarns aansteken
Zingen: Samen in het licht
Lezing: Psalm 139
Zingen: Psalm 139:1,14
Lezing: Romeinen 12:19-21
Zingen: Gezang 481:4
Verkondiging
Zingen: Gezang 401
Collecte
Gebeden-Stil Gebed-Onze Vader
Zingen: Lied 235 EL
Zegen